

Однак, на думку спеціалістів, перелік спеціальностей, для яких англійська стане обов'язковою, є неповним, тому вона пропонує додати в нього: "керівників вищих і наукових установ (з деякими винятками); викладачів університетів (окрім філологів); випускників університетів за медичними й правничими спеціальностями" [1].

Прем'єр-міністр також зазначив, що знання англійської надає українцям багато переваг, зокрема, на ринку праці: вищу зарплату; більше кар'єрних можливостей; здатність швидше розвиватися і в разі потреби отримувати новий фах; можливість спілкуватися з іноземними партнерами; можливість вийти на міжнародний ринок [2].

Отже, для розвитку національної безпеки в Україні в межах держави повинно заохочуватися вивчення дорослими англійської мови в місцях. Ми пропонуємо проводити заняття з англійської мови для дорослих в центрах позашкільної освіти, що буде доступно кожному пересічному громадянину.

---

1. В Україні створять державну програму з вивчення англійської мови. URL : <https://nus.org.ua/news/v-ukrayini-stvoryat-derzhavnu-programu-z-vyvchennya-anglijskoyi-movy/> (дата звернення 27.02.2024)

2. Англійська мова отримає в Україні статус мови міжнародного спілкування: Верховна Рада ухвалила законопроект у першому читанні. URL: <https://nus.org.ua/news/anglijska-mova-otrymae-v-ukrayini-status-movy-mizhnarodnogo-spilkuvannya-verhovna-rada-uhvalyla-zakonoprojekt-u-pershomu-chytanni/> (дата звернення 27.02.2024)

УДК 821.161.2-1Шев
DOI: 10.31733/15-03-2024/2/708-710

Любов МІРОШНІЧЕНКО

доцент кафедри
міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук, доцент

Альона КОЦ

студентка ННІ права
та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ХУДОЖНЄ СЛОВО ЯК ЗБРОЯ В БОРОТБІ ЗА СВОБОДУ ТА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Відомий український письменник, вірний син України, Т. Г. Шевченко упродовж свого непростого життя завжди переймався долею незламної Батьківщини, боровся за волю та свободу українського багатостраждального народу. Як відомо, всі свої почуття поет виливав у поезії. Сучасне покоління не дарма звертається до вивчення творчості видатного майстра слова, адже Україна знову в небезпеці, постає питання знищення нашої нації ворогом, проти якого ще в далекому минулому постав і Тарас Григорович.

Варто нам уважно перечитати рядки відомого послання «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє» (1845 р.), в якому автор закликав українців до того, щоб вони відроджували своє національне коріння, звертав увагу на те, щоб вивчали та плекали рідну мову :

Схаменіться, недолюди,
Діти юродивії
Подивіться на рай тихий,
На свою країну!
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Розкуйтеся, братайтеся![1].

Багато в чому варто погодитися з думкою поета, адже українська мова є гендерним кодом усієї нації.

З давніх-давен, як свідчить історія, нашу мову гнобили, принижували, вважали її «мужицькою», а сама влада видавала низку указів, у яких зазначалася повна її заборона. Одним з таких документів був Емський указ, підписаний в німецькому місці Бадемсі російським імператором Олександром II у 1876 році, підготовленим спеціальною комісією, що займалася розробкою методів боротьби проти українофільства. Основною метою його була заборона друкування книг, постановок вистав у театрах, навчання в школах, видання будь-якої літератури українською мовою. Подібних наказів, установ, законів, заборон, державних актів була чисельна кількість, що сприяло знищенню та пригніченню української мови, особливо під впливом політичних та культурних чинників. У другій половині XIX століття серед освітян та інтелігенції поширилась ідея про свободу українців, яка широко розповсюдилась по всій Україні: від Львова до Києва. Львів'яни закликали об'єднати Галичину і надніпрянську Україну, влада відчувала загрозу через такі активні дії, особливу увагу привертати митці слова, адже для них це було основною зброєю проти влади. Одним із таких яскравих борців за незалежність України був Великий Кобзар!

Літературна скарбниця, залишена своїм нащадкам Тарасом Григоровичем, вражає своєю різноманітністю жанрів і тем, яких письменник торкнувся у своїх творах, де завжди закликав українців згадати хто вони є, яке їх призначення, наголошував та тому, що вони не просто «малороси» чи «грецькосії», а великий український народ, в якого є своя історія. Пригадаймо, що після численних повстань чи революцій, в яких українці виборювали незалежність, наша мова таки стала розвиватись та поширюватись, почали будуватись нові українські освітні заклади.

Т. Г. Шевченко став жертвою політичних переслідувань, про це свідчать неодноразові арешти та ув'язнення, наприклад, за участь у таємному товаристві Кирило-Мефодіївському братстві його заслали до Сибіру, де він провів довгі десять років. Але поет продовжував творити, а його відомий Кобзар став символом української національної ідентичності. Глибоким гуманізмом та неймовірним співчуттям до людської долі червоною стрічкою пронизана вся творчість митця :

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять...

Ох, не однаково мені... («Мені однаково...» Т. Шевченко) [1].

Тарас Шевченко був активним учасником українського націоналістичного руху, боровся за права селян та українську національну ідентичність. У його поезії відображається соціальна нерівність, а своєрідна авторська критика тогочасної соціальної та політичної системи близька і нам, сучасним українцям.

У посланні «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні й не в Україні моє дружнєє посланіє» Т.Г. Шевченко звернувся до всього українського народу: і до тих кого вже немає, до тих хто є, і до майбутнього покоління, що мешкає як в Україні, так і за її межами :

Схаменіться, недолюди,
Діти юродивії
Подивіться на рай тихий,
На свою країну!
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Розкуйтеся, братайтеся!..
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечерній
Тихо засіяє. ....
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю! [1].

Заклик до об'єднання всього українського народу з метою перемоги над ворога є актуальним для нас і на сьогодні, бо в єдності наша сила !!! Адже українську мову та свободу в нас намагаються відібрати. Зараз в нашій країні ведеться загарбницька війна. «Кати знущаються над нами, а правда наша п'яна спить». Ці слова пророчі, ніби митець заглянув у далеке майбутнє, у наше сьогоднішнє. Та наші мужні воїни стоять і не здаються, адже передбачення Шевченка вражають : «Не вмирає душа наша, не вмирає воля. І неситий не

виоре на дні моря поле», але, на превеликий жаль: «А за її ката довелось пролити кров добру, не чорну. Довелось запити з московської чаші московську отруту!» [1].

Т. Шевченко постає як пророк і в інших своїх поезіях. Нормальне життя народу неможливо без свободи, яку в нас намагаються забрати, як багато горя принесла ця війна: рабство, окупація, неволя, втрата рідних людей, домівок... Автор наголошує на цінності свободи у «Заповіті», закликає людей до боротьби за незалежність: «Кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте». Митець націлює народ на мужню і сильну боротьбу, адже впевнений, що наша нація обов'язково вистоїть: «Борітеся – поборете!» [1]. Саме тоді й настане велика перемога й світле майбутнє для нас. Багато людей, можливо, свідомо або несвідомо, відвертаються від негативних аспектів реальності, не хочуть бачити правди через свою безпорадність або страх. Водночас, із цими словами виражається й розчарування в тому, що справедливість і правда порушуються, а люди замість того, щоб захищати ці цінності, обирають, як зазначив Кобзар, кайдани під впливом інших мотивів, які можуть бути пов'язані зі страхом або користю. Ці слова можуть спонукати до роздумів щодо нагальної потреби боротьби за правду та справедливість в суспільстві й про активну участь кожного з нас в цій боротьбі: «І ніхто не бачить, І не бачить, і не знає / – Оглухли, не чують; / Кайданами міняються, / Правдою торгують» [1].

Отже, Т. Г. Шевченко залишив для нас величезну літературну спадщину, що є джерелом натхнення, сили та волі для боротьби за незалежну Україну.

1. Бібліотека віршів. Тарас Шевченко – повна збірка віршів Кобзаря. URL : <https://library-poems.com/virshi/taras-shevchenko/>.

УДК 159.923.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/710-712

Катерина САХАРОВА

старший викладач кафедри
психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор філософії

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДІ ЯК ЧИННИК ПОКРАЩЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Фізичне виживання України неможливе без загального усвідомлення громадянами своєї національної ідентичності. Відчуття цієї ідентичності через мову, традиції, цінності безпосередньо позначається на житті кожної людини. Спільнота патріотів, які пройшли таке самовизначення, є необхідним фундаментом для формування сильної нації та міцної держави.

Особливого значення зазначене питання набуває для сфери національної безпеки і оборони, адже утвердження української національної ідентичності громадян як одної з визначальних засад держави значно посилює її у здатності протистояти внутрішнім і зовнішнім безпековим загрозам [1].

Виявляється доцільним звернутися до зарубіжного досвіду формування національної ідентичності.

Ще у ХХ столітті на основі перетворень, що відбуваються в політичній, економічній та соціальній сферах, а також існуючих освітніх рішень, у низці країн Європейського Союзу викристалізувалися системні рішення для оборонної освіти молоді. Оборонна освіта, визначена Казимиром Жегналеком (2005), як процес, що включає всі дії вчителів (інструкторів, командирів) та учнів (студентів, солдатів, слухачів, службовців), які ведуть до оволодіння останніми певної галузі оборонних знань та набуття практичних навичок і навичок у цій галузі як розвиток у них навичок, інтересів, установок, переконань і думок, пов'язаних з широко визначеним захистом [2]. Цей процес був ініційований у зв'язку з необхідністю підготовки якомога ширшого кола соціальних груп до потенційних дій у ситуаціях збройного конфлікту. Ця потреба була не тільки прагматичною. Згідно з аксіомою,